

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin Meșină
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Cho.
Editura Tipo MC, Oradea - 2020

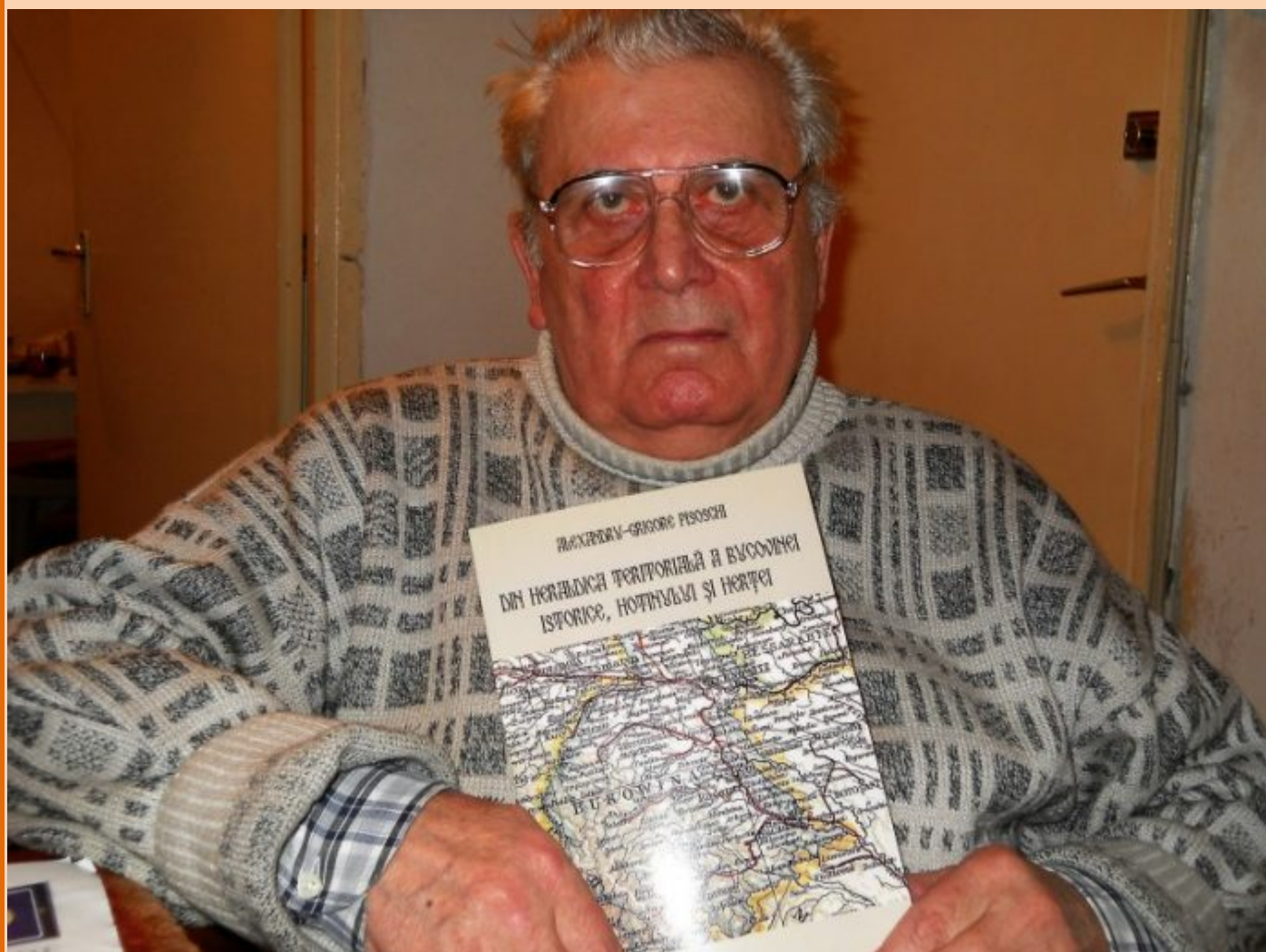
Cartea Mea e și a Ta!

ISSN 2734-6889
ISSN-L 2734 -6889

Despre tricolorul românesc

Prof. univ. dr. ing. Alexandru-Grigore PISOSCHI

Tricolorul – simbolul și pavăza neamului românesc

Alexandru-Grigore PISOSCHI

„Totdeauna și pretutindeni umanitatea și-a exprimat conștiința propriei valori, și-a definit concepțiile, și-a sintetizat idealurile prin însemne și simboluri, metafore plastice ce au dobândit în timp atributul permanenței, puterea de a străbate secolele. Apărut odată cu societatea, din nevoia de exprimare a individualității, dezvoltat paralel cu evoluția civilizației umane, simbolul a reflectat preocupările și aspirațiile societății în care s-au născut” [3, p. 7].

Dintre toate aceste simboluri, STEAGUL dobândește prin semnificația sa cea mai înaltă valoare, având caracter sacru asemeni simbolurilor statale. Denumirea de STEAG unifică două noțiuni: aceea de drapel, vexillum, cum spuneau romanii, pentru steagul trupelor de infanterie (de aici denumirea de Vexilologie pentru știința specială/auxiliară a istoriei care se ocupă de studierea modului de alcătuire, dezvoltare și semnificație a componentelor unui steag), și aceea de stindard care derivă de la latinescul signum, steagul trupelor de cavalerie.

La începutul secolului al XVI-lea, domnitorul-cărturar Neagoe Basarab a dat o frumoasă definiție steagului, care probează înțelegerea profundă a semnificației acestui însemn: „Astfel, mintea se află în trupul omului asemeni steagului când stă în mijlocul luptei, iar în luptă, toată oastea privește la steag. Și până stă steagul în luptă, acea luptă nu se cheamă biruită, chiar dacă are năvală grea [spre sine], iar ei toți privesc spre steag și toți se strâng în jurul lui. Iar dacă steagul cade, toată oastea se risipește și nu știe unul de altul cum și încotro merg. Așisderea este și domnul: până stă mintea lui în-strânsul întregă, toți oștenii se strâng împrejurul său ca oștile împrejurul steagului”

Înaintașii românilor: Burebista, Decebal și voievozii Ștefan cel Mare, Mircea cel Bătrân, Mihai Viteazul, au folosit, asemenea tuturor popoarelor însemne menite a-i individualiza. Dintre piesele de o deosebită valoare ajunse până la noi, care reflectă evoluția steagului geto-dac, se remarcă un fragment de ceașcă descoperit în comuna Budureasca, județul Prahova. Datată în secolul IV î. Hr., aceasta reprezintă un elocvent izvor intern despre stindardul strămoșilor noștri și înfățișează un șarpe cu cap de lup și coadă penată susținut de o suliță. De asemenea, în cadrul scenelor sculptate pe Columna lui Traian, steagul geto-dac apare prezentat în mai multe imagini, ținându-ne trează memoria asupra vitejiei dacilor în războaiele cu romanii. Cei care s-au aplecat asupra acestor izvoare, străduindu-se să le descifreze semnificația, au apreciat că șarpele (considerat și astăzi în filosofia populară drept simbolul înțelepciunii și al credinței) semnifică cultul patriei și al strămoșilor. Capul de lup menit a scoate sunete, în bătaia vântului, care să-i impresioneze pe dușmani, simboliza opoziția generală a locuitorilor acestor meleaguri față de cei care cutezau să le calce hotarele.

Legiunile romane purtau de asemenea steaguri care semnificând apartenența lor la Imperiul Roman, aveau menirea de a le reprezenta și a le face cunoscute lumii cu care veneau în contact. Astfel, o legiune avea un steag constituit dintr-o bucată de pânză pătrată (de culoare diferită), cu franjuri pe o margine având imprimată denumirea legiunii și numele împăratului care a creat-o. Pe lângă steag, fiecare legiune avea ca însemn figura unui animal, uneori imprimată pe steag. Ca să ne referim numai la cele două legiuni care aveau garnizoana în Dacia, Legiunea a V-a Macedonica, avea ca emblemă un cap de taur, iar Legiunea a XIII-a Gemina – leul. Cel mai reprezentativ însemn al romanilor era acvila, pasăre heraldică – adoptată ulterior pentru semnificația sa – la multe popoare – care exprimă curaj, zbor spre înălțimi și hotărâre în realizarea aspirațiilor. Ca simbol al vitejiei, acvila este prezentată în partea superioară a steagurilor romane gravate pe Columna lui Traian, iar mai jos este prezentată sigla S.P.Q.R. adică Senatus Populus que Romanus (Senatul și Poporul Roman).

În Evul Mediu un simbol des utilizat a fost FLAMURA de la flamme, în limba franceză flacără, un fel de steag, ale cărui extremități se sfârșesc printr-unul sau mai multe vârfuri. Numele se datorează materialului, formei și culorii sale. Era prins în partea de sus de un băț orizontal susținut de o lance. Fiind tăiat în partea de jos și de culoarea argintului aurit, sub razele soarelui și în bătaia vântului părea din depărtare ca o flacără. Primii care au purtat flamură au fost regii Franței. Ludovic al VI-lea (Louis le Gros, l'Eveille sau le Batailleur) rege al Franței între 1108 și 1137, a fost cel dintâi care a scos flamura de aur (oriflamme – de la aurea flamma) de deasupra altarului bisericii Saint-Denis și a pus să fie purtată de armatele sale ca principală insignă a protectorului regatului său. Flamura de cavalier era un fel de steag de formă triunghiulară alungită și fixată în vârful lancei. Pentru a avea dreptul de a purta această flamură, cavalerul trebuia să aibă sub ordinele sale 20 de oameni sub arme. Steagul de trupe (baniera) era un steag de formă pătrată purtat de seniorii cu drept de steag. Când se numea un nou posesor de

banieră, se tăia coada flamurei purtate de cavaler pe câmpul de luptă. Nimeni nu putea să poarte banieră dacă nu avea cel puțin 50 de oameni înarmați sub ordinele sale.

În epoca feudală, Țara Românească (Valahia) și Moldova s-au individualizat prin steaguri a căror cromatică reda, în limbaj plastic autoritatea princiară, sublinia independența statală, tendința permanentă spre neatârănare deplină.

Evoluția Tricolorului în secolele XIII-XX

Culorile folosite în drapelul țării (baniera princiară sau voievodală), sec. XIII, derivă din culorile și metalele folosite în stema țării. În acest sens Vexilologia se îngemănează cu Heraldica. Ca urmare, cităm din lucrarea monumentală a regretatului Prof.univ.dr. Dan Cernovodeanu „Evoluția armeriilor Țărilor Române de la apariția lor și până în zilele noastre (sec. XIII – XX)”, Editura Istros, Brăila, 2005 [2, p. 41]:

„Încheiem acest capitol prin a susține părerea noastră că posesorul celui de al II-lea scut al Roi de Blaqui din Armorialul Wijnbergen [după numele posesorului armorialului] n-a putut fi altul decât voievodul român nord-dunărean Litovoi, pentru argumentele pe care le-am expus amănunțit mai sus. În acest caz, armele fasciate [în fâșii, de la fascia-ae=fâșie sau în brâuri] de 10 piese, aur și roșu, liber adoptate de acest dinast, au fost purtate de urmașii lui, adică, după moartea lui Litovoi în 1277 sau 1279) în lupta cu regele Ladislau al IV-lea al Ungariei, de Bărbat (1277...79...1290), fratele voievodului și apoi de urmașii acestuia Tihomir (1290-1310) și fiul acestuia Basarab I (1310-1352), cel care va reuși să unească micile formațiuni statale de pe cele două maluri ale Oltului, devenind la 1324 întemeietorul Țării Românești”. (Ibidem, p. 51): „Dar problema care se pune acum este alta, și anume aceea de a găsi o explicație pentru existența în paralel a stemei Țării Românești cu vultur (mai apoi cu acvila cruciată), cu aceea dinastică a scutului fasciat aur și roșu, la care s-a adăugat, cel mai târziu din timpul domniei lui Vladislav I (1364 - 1377), un câmp albastru plin sau cu un corn al lunii argintiu”. Și mai departe, la p. 53: „Ne declarăm cu totul de acord, afirmă Dan Cernovodeanu, cu tezele marelui genealogist, regretatul George D. Florescu, precum și cu cele ale confratelui Jean-Nicolas Mănescu și considerăm și noi că Negru Vodă ar putea fi socrul lui Basarab I ceea ce justifică astfel textul unui document din 13 noiembrie 1618 (care, însă, evocă un act din 1351- 52) din care rezultă că domnitorul Nicolae-Alexandru (1352-1364), fiu și urmaș al lui Basarab I, era nepotul (prin mamă) al voievodului mai sus citat și intrat în legendă”. Din stema cu vulturul însoțit de cruce a marelui feudal venit din Făgăraș, va deriva stema de stat a principatului.

Iar la p. 63, cităm „Analizând armele dinastice ale Basarabilor din epoca menționată, vom începe cu emisiunile monetare ale domnitorului Vladislav I (1364-1377) ce prezintă pe un scut despicat [împărțit în două pe verticală], având prima parte fasciată (de 4 piese pe primele emisiuni și de 8 piese pe cele ulterioare) și a doua plină (sau câteodată cu cornul lunii conturnat). Întrucât în acea perioadă nu erau încă stabilite indicațiile convenționale pentru culorile și metalele heraldice [de abia din 1638] servind reprezentării unor arme pe metal, pietre prețioase sau piatră cioplită, vom putea reconstitui aspectul cromatic al armelor dinastice muntene cu ajutorul unui incontestabil vestigiu armorial din acea perioadă: o frescă din biserica domnească de la Curtea de Argeș (înălțată la începutul veacului al XIV-lea), ce-l reprezintă pe unul din membrii familiei domnitoare a Țării Românești (poate chiar Basarab I) în armură, purtând un scut despicat – cu prima parte fasciată de patru piese, aur și roșu, iar a doua de azur plin – personaj pe care arheologii l-au numit „cavalerul fără cap” din cauză că fresca s-a deteriorat la nivelul superior al coloanei pe care era reprezentat, cavalerul rămânând acefal.”

Analizând proveniența metalului (aur) și culorilor roșu și azur suntem convinși că drapelul nostru național își are geneza cromaticii în culorile banierii dinastice a Basarabilor întemeietori de țară. Trebuie menționat că la vremea respectivă afișarea banierii în care erau culorile roșu și galben (aur) era o manifestare de independență față de Ungaria care avea culorile arpadiene roșu și alb (argint) inferioare celor românești din punct de vedere heraldic.

Pentru aprofundarea problematicii cromaticii, în general, autorul articolului de față își permite să prezinte smalturile folosite în Heraldică și Vexilologie și ce simbolizează fiecare, simbolizarea fiind internațională. Conform „Dicționarului științelor speciale ale Istoriei” și „Heraldica-Tratat tehnic” de colonel Marcel Sturdza-Săucești, Editura Științifică, București, 1974, [7 și 6, p. 40, 41]:

Smalturi termen generic care definește metalele, culorile și blănurile utilizate în alcătuirea stemelor și regulile folosirii lor. Smalturile cuprind două metale (aur și argint), șase culori (roșu, verde, azur (albastru ca cerul), negru, purpuriu, și portocaliu) și două blănuri (hermina și sângeapul). Pentru smalturi se folosesc semne convenționale. Legile științei heraldice interzic plasarea unei culori peste altă culoare (cu excepția purpului), al unei blăni peste altă blană, a unui metal peste alt metal.

Aur (Galben) – metal utilizat în alcătuirea stemelor și culoare utilizată în alcătuirea steagurilor. Simbolizează putere, suveranitate, fertilitate, dreptate, cumpătare, slavă, mărire, măreție, bogăție și curățenie;

Argint (Alb) – metal utilizat în alcătuirea stemelor și steagurilor. Simbolizează puritatea, nevinovăția/candoarea, inocența, virginitatea, sinceritatea, devotamentul și corectitudinea;

Roșu (de fapt o anumită nuanță de roșu, în franceză gueules). Culoare utilizată în alcătuirea stemelor și steagurilor. Simbolizează curaj, dârzenie, îndrăzneală, dragoste, sacrificiu, generozitate. Purtarea acestei culori în scut era o dovadă de mare distincție, încât vechile legi nu permiteau de a fi purtate în steme decât dacă cel în cauză era principe sau numai cu aprobarea specială a suveranului;

Verde (de fapt o numită nuanță de verde, în franceză sinople, după regiunea Sinope din Anatolia, la Marea Neagră. Cruciataii, ajungând acolo, au fost impresionați de culoarea verzuie a mării, de la care a rezultat denumirea). Înseamnă dragoste, tinerețe, frumusețe, grație, imunitate, scutire, de unde a ieșit obiceiul de a pune pecetea cu ceară verde și șnur de mătase verde pe scrisorile de grațiere. Numele primitiv al acestei culori era prasine;

Albastru ca cerul sau azur (bleu celeste) culoare utilizată în alcătuirea stemelor și steagurilor. Reprezintă în primul rând aerul apoi, speranță, sinceritate, seninătate, credință, blândețe, frumusețe și credință;

Negru în limba franceză sable. Culoare utilizată în steme, reprezentând știință, modestie, durere, prudență, mâhnire și întuneric. Simbolizează un mic animal negru întâlnit în vecinătatea locurilor sfinte. Culoarea este destul de frecventă în stemele familiilor germane;

Purpuriu (violet), în franceză pourpre, culoare folosită de suverani, reprezentând suveranitatea și puterea, de asemenea creativitatea, înțelepciunea și imaginația,

Portocaliu (orange) culoare utilizată în stemele engleze. Reprezintă bucurie, prietenie și încredere;

Culoarea pielii (carnation) pentru stemele care au susținători sau ținători, ca ornamente exterioare scutului.

Analizând ce reprezintă metalele și culorile, se observă o interferare a acestora.

Culorile drapelului românesc au influențat heraldica princiară și boierească. Astfel, stema familiei Știrbey are scutul tăiat de un brâu tricolor, iar stema familiei Cuza are scutul tăiat, tripartit, având cartierele cu smalturile azur, aur, roșu, ca să mă refer numai la aceste două exemple.

În decursul istoriei noastre au existat manifestări de folosire a celor trei culori în documente care foloseau paragrafe cu cromatică românească, șnururi ale unor sigilii domnești împletite roșu, galben și albastru. De la domnul Radu Mihnea la Voievod Corvinul, (om chibzuit și înțelept, bun diplomat, cunoștea limbile greacă, latină și italiană, căruia îi plăcea fastul și a întreținut o curte cu fast „bizantin”) s-a păstrat peste hotare un steag care, pe flamura roș-vișinie avea un medalion de aur încărcat cu acvila bicefală (domnul fiind urmaș al Cantacuzinilor, împărați la Constantinopol) și cu o cruce, ambele albastre, tot albaștri fiind și ciucurii de la marginea flămurei.

În anul 1700, stolnicul Constantin Cantacuzino întocmește o hartă a Țării Românești, păstrată până astăzi, în care identificăm pe frontispiciu stema țării – acvila cruciată și un steag cu fondul roșu, galben și albastru.

Instituirea Tricolorului: roșu, galben și albastru

În secolul al XIX-lea, în Țările Române au loc profunde prefaceri de dezvoltare și afirmare tot mai puternice a conștiinței naționale care au marcat instituirea steagului tricolor ca simbol național.

În anul 1834, prin grija domnitorului Alexandru Dimitrie Ghica (primul domn regulamentar din Țara Românească între aprilie 1834 și 7 octombrie 1842 și caimacam (regent) între 4 iulie 1856 și

octombrie 1858, născut la 1 mai 1795 în Țara Românească, decedat în ianuarie 1862 la Napoli, a înființat orașul Alexandria) s-a aprobat utilizarea de către oștirea Țării Românești a drapelului tricolor. Acest drapel reunea culorile roșu, galben și albastru, dispuse orizontal, însă inegale, în sensul că jumătatea superioară a suprafeței era roșie, iar partea inferioară se partaja în mode gal între galben și albastru. Pe câmpul roșu se aflau mai multe stele de aur, iar în centru, a fost imprimată stema heraldică a țării – acvila cruciată. Tot de atunci navele militare românești au circulat sub pavilion propriu triolor, recunoscut oficial. Conținutul notei de fundamentare din 1834 a Domniei, în legătură cu acordarea noului steag unităților militare evidențiază : „ *Steagurile acestei de Dumnezeu păzite țări din vechime au fost fala oștirilor sale și semnele slavei lor. [...] Miliția pământeană, organizată pe temeiul de regulă și disciplină europeană, dobândește iarăși acel drept din vechime și primește steagurile sale cu fețe naționale și cu pajura principatului*”

În timpul domniei lui Gheorghe Bibescu (1842-1848) se menține steagul tricolor în dispunerea orizontală, dar culorile erau partajate în mod egal pe suprafață.

Revoluția de la 1848 din Țara Românească a dat ocazia afirmării drapelului tricolor drept cel mai reprezentativ însemn național al locuitorilor din vechea Dacie. *Primul Decret emis de Guvernul provizoriu al Țării Românești avea menirea de a stabili înfățișarea simbolului sacru al națiunii române. Astfel, la 14 iunie 1848 (stilul vechi, folosit atunci), decretul preciza : „steagul național va avea trei culori, albastru, galben și roșu. Deviza română care va fi scrisă atât pe staguri cât și pe monumentele și decretele publice, va cuprinde două cuvinte DREPTATE, FRĂȚIE”. Prin cel de al doilea decret, se preciza: „lângă lemn vine albastru, apoi galben și apoi roșu fâlfâind”.*

Ținând seama de Decretul din 14 iunie 1848, în stilul nou, 26 iunie, prin Legea nr. 96 din 20 mai 1998, se instituie ZIUA TRICOLORULUI PENTRU ÎNTREAGA NAȚIUNE ROMÂNĂ !

Românii din Transilvania foloseau, și ei, încă din deceniul trei al secolului XIX „cocarde tricolore”, iar la 1848-1849 steaguri de această factură dând mai multă profunzime acțiunilor revoluționare. La tribuna Marii Adunări Naționale din 3/15 mai 1848 de la Blaj, unde peste 40.000 de participanți au rostit sacrul jurământ „*Noi vrem să ne unim cu Țara*”, au fost arborate pe Câmpul Libertății drapele în culorile alb, albastru, roșu, culorile cele mai des întâlnite în costumele populare. Steagurile erau tivite cu franjuri galbeni, însumând astfel simbolul național. De asemenea o flamură mare „*VIRTUS ROMANA REDIVIVA*”, ne spune Ilarion Pușcariu, îi însuflețea pe participanți.

În timpul domniei lui Barbu Știrbey (1848-1853 și 1854-1856) drapelul tricolor s-a menținut, dar cu culorile pe verticală și culoarea roșie la hampă. Evenimentele care s-au desfășurat în continuare, pe întreg teritoriul locuit de români însumează și istoria tricolorului. Consemnăm, de exemplu, faptul că în Convenția de la Paris a celor șapte puteri garante, din august 1858, referitor la drapelul Principatelor Române se prevedea: „*Oștirile Moldovei și Munteniei își vor păstra steagurile lor actuale; la ele se va atașa o banderolă de culoare albastră, aceasta din urmă, fiind menită a simboliza unirea*”.

Cu toată opoziția manifestată constant și direct de marile puteri față de însemnele naționale românești după Unirea din 1859, în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza a fost introdus drapelul unic tricolor. Plasat ca fundal al stemei unite, tricolorul avea menirea de a releva marile idealuri ale poporului român, ardenta aspirație spre neatârnat și unire deplină. Urmărind a se da glas acestor sentimente profunde, în 1860, când s-a instituit prima distincție românească, PRO VIRTUTE MILITARI – dedicată eroilor care au înfruntat, jertfindu-și propria viață, la 13 septembrie 1848, oștile străine venite să înăbușe revoluția. S-a prevăzut ca această distincție să fie prinsă cu o panglică tricoloră.” [4, p. 140, 141]

În aprilie 1861 autoritățile românești au solicitat marilor puteri recunoașterea tricolorului ca pavilion al navelor comerciale ale țării. În conformitate cu conținutul notelor difuzate în străinătate cu această ocazie, drapelul României reunea culorile roșu, galben și albastru dispuse orizontal, însoțite, în partea superioară, pentru a crea impresia că se respectă prevederile Convenției de la Paris, de o eșarfă de asemenea tricoloră. Neprimindu-se răspuns, ministrul afacerilor externe Apostol Arsache s-a adresat din nou, în aprilie 1862, marilor puteri cerându-le să intervină la Poartă în vederea reglementării pavilionului național, subliniind că guvernul țării a făcut în acest sens repetate demersuri. Modul de redactare a acestor note, stilul direct de proclamare a tricolorului ca însemn național oficial au dus, în cele din urmă, la recunoașterea acestuia și de către Puterile Garante. În august 1862 s-a renunțat și la banderola albastră atașată, conform prevederilor Convenției de la Paris, țara impunându-și propria

voință și în cea ce privește însemnul național. Steagul cuprindea tricolorul dispus orizontal, roșul fiind plasat în partea de sus, în centrul steagului aflându-se stema unită, acvila cruciată și capul de bour. Deseori imaginea era însoțită de o eșarfă pe care era scrisă deviza HONOR ET PATRIA. În colțurile steagului era brodată inițiala suveranului.

Alexandru Ioan Cuza avea să definească drapelul tricolor cu cuvinte pline de sentimente patriotice, având viziunea tot mai proundă a devenirii superioare a României sub acest drapel, cu ocazia conferirii regimentelor a noului drapel, în ziua de 13 septembrie 1863, zi semnificativă pentru trecutul de glorie al poporului nostru, întrucât se împlineau 15 ani de la bătălia din Dealul Spirii:

Drapelul este România

„Drapelul este România, acest pământ binecuvântat al Patriei, udat cu sângele străbunilor noștri și îmbogățit cu sudoarea muncitorilor. El este familia, căminul fiecăruia, casa în care s-au născut părinții voștri și în care se vor naște fii voștri. Drapelul este în același timp, trecutul, prezentul și viitorul, este istoria întregă a României”.

Prin Constituția din 1866 s-a stabilit, de asemenea, ca steagul țării să cuprindă culorile „albastru, galben, roșu”. Faptul că nu s-a fixat poziția și nici modul de dispunere a culorilor a determinat apariția unor variate tipuri de drapele. Uniformitatea s-a realizat prin prevederile legii în legătură cu alcătuirea stemei de stat din 2/14 aprilie 1867. În cuprinsul acestui act legislativ s-a prevăzut că „drapelul domnului, ca și cel al armatei vor avea dispuse culorile naționale în modul următor : albastrul perpendicular și alături cu hampa, galbenul la mijloc, roșul la margine fâlfâind. În mijloc vor fi armele țării”. Steagurile gărzilor orășenești aveau o înfățișare asemănătoare, însă pe suprafața acestora, în locul stemei țării, urma a se aplica însemnul districtual sau cel al orașului respectiv. Ca urmare a aplicării acestor legi, compunerea drapelului național a căpătat stabilitatea necesară unui simbol național.

În timpul Războiului pentru Independența de Stat, unitățile participante la lupte din 1877-1878, atât cele care făceau parte din formațiunile active și miliții, cât și cele din formațiunile gărzilor orășenești, s-au individualizat printr-un drapel propriu. Pentru a se deosebi de steagurile autorităților civile, drapelele militare aveau în centru stema țării, înconjurată de frunze de laur. Unitățile făcând parte din gărzile orășenești au purtat în centrul drapelului tricolor stema orașului respectiv, înconjurată de o cunună de frunze de laur ce desemnau, în limbaj heraldic, victoria.

După formarea, în 1867, a monarhiei dualiste austro-ungare, deși românii din Transilvania au cerut cu insistență să li se permită utilizarea tricolorului roșu, galben și albastru, motivând această solicitare prin faptul că sunt culori ce provin din stema Marelui Ducat al Transilvaniei, autoritățile de la Viena și Budapesta s-au opus, legea naționalităților din 1868 recunoscând numai pentru Ungaria (la care fusese anexată forțat și Transilvania) doar un singur steag, desigur steagul național ungar. De altfel, toate încercările făcute de români pentru obținerea de drepturi politice și orice mișcare de emancipare națională, orice sărbătoare sau comemorare era marcată prin arborarea tricolorului, acest lucru împotriva măsurilor severe de interzicere.

Elevii liceului „Andrei Șaguna din Brașov, la fiecare aniversare a zilei de 3/15 mai 1848, arborau drapelul tricolor, cu orice risc, pe dealul Tâmpiei și la mormântul poetului patriot Andrei Mureșianu. În 1870, s-a arborat tricolorul pe casa lui Avram Iancu, iar în 1872, la moartea marelui patriot, tricolorul a evidențiat simbolic hotărârea maselor de români de a milita neconținut pentru împlinirea idealurilor cărora acesta și, înaintea lui, „Crăișorul Horea” le-au închinat întreaga lor existență.

Trebuie menționate activitățile societăților culturale România Jună din Viena (președinte Ioan Slavici, bibliotecar Mihai Eminescu) și Arboroasa (1875-1877) de la Universitatea din Cernăuți, unde au activat Ciprian Porumbescu, Gherasim Buliga, Dimitrie Onciul ș.a., care au promovat tricolorul, cultura și drepturile românilor.

În timpul mișcării memorandiste din 1892-1894 lupta pentru instituirea tricolorului ca însemn național al tuturor românilor cunoaște o și mai mare extindere. Prin arborarea sa, românii și-au demonstrat adevărată totală față de prevederile memorandumului, care arăta situația românilor din imperiul dualist [4, p. 143]

Astfel, sunt nenumărate manifestări față de autoritățile austro-ungare.

Tricolorul, drapelul nostru național a intrat în sângele românilor fiind participant la toate luptele de emancipare și eliberare a ființei naționale, fii Țării dându-și viața de nenumărate ori sub faldurile tricolorului. Tricolorul a însoțit pe fii țării în Războiul pentru Independență, în Războiul pentru Întregirea României, în Războiul Sfânt contra hoardelor barbare asiatice pentru reuperarea teritoriilor ocupate, jefuite și cu populația deportată, în războaiele contra tuturor celor care ne-au ciopârțit țara. Tricolorul purtat cu mândrie în toate confruntările, apărut cu devotament fără de margini, înălțat pentru a marca victoriile dobândite, drapelul este considerat „ÎNSĂȘI ONOAREA ROMÂNIEI”.

Azi, Tricolorul Românesc flutură impetuos pe falnicile catarge ale Alianței Nord Atlantice și ale Uniunii Europene. Fii țării își fac datoria de oșteni, cu mare cinste și cu deosebita pricepere, în teatrele de operații, tot sub steagul tricolor pentru dreptate și libertatea celor oprimați. Orice manifestare patriotică, culturală sau socială, la care nu se impune neapărat ca cei care participă să vină cu tricolorul, românii vin din convingerea înălțătoare că trebuie să vină cu tricolorul.

Bibliografie selectivă

- 1.Cernovodeanu, Dan „Știința și arta heraldică în România – Album”, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1977;
- 2.Cernovodeanu, Dan „Evoluția armeriilor Țărilor Române de la apariția lor până în zilele noastre (sec. XIII – XX)”, Muzeul Brăilei-Editura Istros, Brăila, 2005;
3. Dogaru, Maria „Aspirația poporului român spre unitate și independență oglindită în simbol. Album heraldic”, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1981;
- 4.Dogaru, Maria „Tricolorul românesc, o istorie glorioasă”, în „Anale de Istorie”, anul XXXIV, 1, 1988;
- 5.Dogaru, Maria „Din heraldica României – Album”, Editura JIF, București, 1994;
- 6.Sturdza-Săucești, Marcel, colonel „Heraldica – Tratat tehnic”, Editura Științifică, București, 1974;
- 7.Colectiv „Dicționarul științelor speciale ale istoriei”, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1982.

Din prefața Acad. Nicolae Edroiu la cartea lui Alexandru-Grigore Pisoschi, „Din heraldica teritorială a Bucovinei istorice, Hotinului și Herței” – Ed. RISOPRINT, Cluj-Napoca, 2014: **„Lucrarea elaborată de prof. univ. dr. ing. Alexandru-Grigore Pisoschi aduce contribuții notabile la cunoașterea unor aspecte semnificative ale heraldicii românești. Autorul și-a concentrat atenția asupra unui spațiu important al vechiului teritoriu românesc unde o boierime autohtonă și o administrație bine susținută de aceasta au întreținut o viață românească ale cărei consecințe se văd până astăzi (...) Prezentarea se face cu mult profesionalism, autorul fiind un bun cunoscător al problematicii heraldice, al detaliului simbolistic. Lucrări ca acestea sunt necesare cercetătorilor de heraldică din țara noastră, dezbaterilor care continuă să se poarte în contextul procesului de elaborare și consolidare a stemelor de comune și orașe, a celor teritoriale. Se asigură astfel legătura cu vechile cercetări heraldice din România întrerupte brutal după 1948 și reluate în noul context socio-politic de după 1989, cu heraldica tradițională românească”.**